

kan retssager ikke opdeles fuldstændigt entydigt i formueretlige og ikke-formueretlige tvister.

Retsplejerådet foreslår på denne baggrund, at udgangspunktet fortsat skal være, at den tabende part i en dispositiv civil retssag på objektivt grundlag skal erstatte den vindende part dennes sagsomkostninger. I indispositive civile sager (sager om ægteskab, forældremyndighed, faderskab, værgemål og prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse eller adoption uden samtykke) bør udgangspunktet derimod efter Retsplejerådets opfattelse fortsat være, at ingen af parterne betaler sagsomkostninger til den anden part.

Et objektivt ansvar (dvs. ansvar uden skyld) er et strengt ansvar og bør efter Retsplejerådets opfattelse modsvares af en relativt stram styring af ansvarets omfang. For at udgifter skal dækkes som sagsomkostninger på objektivt grundlag, må det efter Retsplejerådets opfattelse for det første kræves, at udgiften har været nødvendig til sagens forsvarlige førelse. Målestokken bør efter Retsplejerådets opfattelse være, hvad der på tidspunktet for udgiftens afholdelse med rimelighed kunne anses for nødvendigt, og ikke hvad der efterfølgende kan konstateres rent faktisk at have været absolut nødvendigt for at vinde sagen. I vurderingen bør også indgå, om udgifterne står i rimeligt forhold til det, sagen angår. Er der tale om et markant misforhold, bør udgifterne alene dækkes med et beløb, der i forhold til det, sagen angår, kan anses for passende.

Endvidere kan der for en række typiske udgifter opstilles mere almindelige anvisninger for, i hvilket omfang de bør dækkes som sagsomkostninger. Som udgifter, der bør dækkes som sagsomkostninger, nævner Retsplejerådet bl.a. udgifter til bevisførelse, f.eks. udgifter til syn og skøn, sagkyndige erklæringer og vidnegodtgørelse, og udgifter til fremstilling af ekstrakt og materialesamling i forbindelse med retssagen. Som udgifter, der ikke bør dækkes som sagsomkostninger, nævner Retsplejerådet bl.a. udgifter til transport, ophold og tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med deltagelse i retsmøder eller andre retsskridt, hvor parten er repræsenteret af advokat, og partens eget arbejde med sagen.

Retsplejerådet henviser i den forbindelse til, at hvis parten er repræsenteret af advokat (og dermed har mulighed for at få tilkendt et passende beløb til dækning af udgifter til advokatbistand), kan parten i dag efter fast praksis i almindelighed ikke få dækket transport, ophold, tabt arbejdsfortjeneste eller afløser i forbindelse med deltagelse i retsmøder eller andre retsskridt. Retsplejerådet finder ikke anledning til at foreslå ændringer heri, og det bør af retstekniske grunde også gælde, når der er tale om afgivelse af partsforklaring

eller deltagelse i en syns- og skønsforretning, hvor parten efter sagens karakter har behov for at være til stede under denne.

Med hensyn til partens eget arbejde med sagen henviser Retsplejerådet bl.a. til, at for privatpersoner kan eget arbejde ikke betegnes som en udgift eller et økonomisk tab. Retsplejerådet finder ikke grundlag for at fravige det grundlæggende princip, at erstatning kun gives for det lidte økonomiske tab, og privatpersoner kan allerede derfor efter Retsplejerådets opfattelse ikke få erstattet deres eget arbejde med sagen. Retsplejerådet tilføjer, at den personlige belastning, som en retssag kan være, efter rådets opfattelse ikke kan kompenseres via reglerne om sagsomkostninger. I stedet må målet være at indrette procesreglerne på en sådan måde, at deltagelse i en retssag i mindre grad opleves som en belastning.

Retsplejerådet henviser endvidere til, at erhvervsvirksomheder og offentlige myndigheder i en vis forstand ganske vist kan siges at have en udgift eller et økonomisk tab, hvis deres medarbejdere anvender deres arbejdstid på en retssag, som virksomheden eller myndigheden er part i. Tabet er imidlertid vanskeligt at gøre op, for det afhænger af det hypotetiske spørgsmål, hvad medarbejderne ville have lavet, hvis de ikke havde arbejdet med retssagen. Hertil kommer, at når privatpersoner ikke kan få betaling for deres arbejde med retssager, som de er part i, kan det forekomme mindre rimeligt, at erhvervsvirksomheder og offentlige myndigheder skulle have denne mulighed. For erhvervsvirksomheder og offentlige myndigheder gør der sig også det forhold gældende, at arbejde med retssager indgår i de almindelige driftsomkostninger, og for erhvervsvirksomheder er udgifter til retssager i forbindelse med indkomsterhvervelsen fradragsberettigede.

Retsplejerådet bemærker endelig, at udgifter til advokatbistand i forbindelse med retssagen bør undergives en særlig behandling, jf. pkt. 2.2.3 nedenfor.

2.2.2. Retsplejerådet finder, at der fortsat bør være mulighed for helt eller delvis at fritage den tabende part for at betale sagsomkostninger til den vindende part, hvis særlige grunde taler for det. Som relevante faktorer ved vurderingen heraf nævner Retsplejerådet sagens principielle karakter eller videregående betydning, og om en af parterne er en offentlig myndighed, en stor erhvervsvirksomhed, en interesseorganisation eller lignende.

Derimod bør sagens tvivlsomhed ikke i sig selv være tilstrækkelig grund til helt eller delvis at fritage den tabende part for at erstatte modparten dennes omkostninger. Retsplejerådet er på dette punkt enig med